

KONGREGACIJA ZA NAUK VERE

VADEMECUM

**GLEDE NEKATERIH TOČK POSTOPKA
V OBRAVNAVANJU PRIMEROV SPOLNE ZLORABE
MLADOLETNIH, KI SO JIH ZAGREŠILI KLERIKI**

Različica 2.0

5. 6. 2022

POMNI:

a. kar sledi je treba upoštevati – z vsemi prilagoditvami – v vseh primerih kaznivih dejanj, ki so pridržani Dikasteriju za nauk vere in v primerih kaznivih dejanj, ki so omenjeni v *motu proprio Varovanje svetosti zakramentov*, čl. 6.

b. v nadaljevanju se bodo upoštevale naslednje okrajšave: ZCP (*Zakonik cerkvenega prava*); ZKVC (*Zakonik kanonov vzhodnih cerkva*); VSZ (*motu proprio Varovanje svetosti zakramentov - s popravki 2010*); VLS (*motu proprio Vi ste luč sveta - 2019*); DNV (*Dikasterij za nauk vere*).

c. Nova VI. knjiga ZCP je začela veljati 8. decembra 2021 po razglasitvi z apostolsko konstitucijo *Pascite gregem Dei* z dne 23. maja 2021. Kljub temu pa se je poleg prepovedi retroaktivnosti kazenskega prava treba spomniti, kaj predpisuje kan. 1313 § 1. »Če se je po storjenem kaznivem dejanju zakon spremenil, je treba za storilca uporabiti ugodnejši zakon. § 2. Če poznejši zakon odpravi zakon ali vsaj kazen, ta takoj preneha veljati«. Zato je treba preučiti prejšnjo VI. knjigo za kazniva dejanja, storjena pred 8. decembrom 2021, in preveriti njeno uporabo.

d. 8. decembra 2021 so začele veljati *Norme o kaznivih dejanjih, ki so pridržane Kongregaciji za nauk vere*, spremenjene z *Rescriptum ex Audientia* z dne 11. oktobra 2021 in objavljene 7. decembra 2021. Navedbe v tem Vademecumu se nanašajo na te norme.

0. Uvod

Da bi odgovorila na številna vprašanja o korakih, ki jim je treba slediti v kazenskih zadevah, ki so v njeni pristojnosti, je DNV pripravila ta *Vademecum*, namenjen v prvi vrsti ordinarijem in tistim s pravnega področja, ki morajo kanonsko zakonodajo, v primerih spolne zlorabe nad mladoletnimi, ki so jih zagrešili kleriki, prevesti v konkretna dejanja.

Gre za nekakšen »priročnik«, ki od *notitia criminis* do končnega zaključka postopka ponudi roko in vodi korak za korakom vsakogar, ki mora ugotavljati resnico v okviru zgoraj omenjenih kaznivih dejanj.

Ne gre za zakonsko besedilo, ne spreminja zakonodaje o teh zadevah, ampak si prizadeva, da bi bila pot jasnejša. Kljub temu je skladnost priporočljiva z zavedanjem, da enotna praksa prispeva k večji pravičnosti.

Glavni referenci sta dva trenutna zakonika (ZCP in ZKVC); *Določila glede hujših kaznivih dejanj, ki so pridržane DNV*, v spremenjeni različici 2010, in so objavljena v *motu proprio Varovanje svetosti zakramentov*, ob upoštevanju novosti, do katerih je 3. in 6. decembra 2019 prišlo z *Rescripta ex Audientia; motu proprio Vi ste luč sveta*; in nenazadnje praksa DNV, ki je v zadnjih letih vse bolj natančna in utrjena.

Ker gre za prilagodljivo orodje, se pričakuje, da ga bo mogoče redno posodabljati, kadar koli bo treba spremeniti referenčno zakonodajo ali, ko bodo zaradi prakse Dikasterija potrebna dodatna pojasnila in dopolnitve.

Vademecum namenoma ne vsebuje navodil o vodenju sodnega kazenskega postopka na prvi stopnji sojenja, saj smo prepričani, da je postopek, prikazan v veljavnih zakonikih, dovolj jasen in podroben.

Želja je, da bi ta pripomoček lahko pomagal škofijam, ustanovam posvečenega življenja in družbam apostolskega življenja, škofovskim konferencam in različnim cerkvenim območjem, da bi bolje razumeli in izvajali zahteve po pravičnosti, ko gre za *delictum gravius*, ki je za celoto Cerkev, globoka in boleča rana, ki jo je treba zdraviti.

I. Kaj je kaznivo dejanje?

1. Kaznivo dejanje, ki ga omenjamo vključuje kakršen koli zunanji greh zoper šesto božjo zapoved, ki ga je zagrešil klerik z mladoletno osebo (prim. kan. 1398 § 1, tč. 1 ZCP; čl. 6, tč. 1 VSZ).

2. Vrst kaznivih dejanj je zelo veliko in lahko vključujejo na primer spolne odnose (s soglasjem in brez soglasja), fizični stik z željo po spolni zadovoljitvi, ekshibicionizem, samozadovoljevanje, izdelava pornografije, spodbujanje k prostituciji, pogovori in / ali predloge spolne narave tudi prek medijev.

3. Pojem »mladoletnik« glede teh primerov se je s časom spreminjal: do 30. aprila 2001 je bila to oseba, mlajša od 16 let (čeprav je bila starost v nekaterih območnih zakonodajah - na primer v ZDA [od 1994] in na Irskem [od leta 1996] – zvišana že na 18 let). Od 30. aprila 2001, ko je bil razglašen *motu proprio* VSZ, se je starost splošno zvišala na 18 let in je še vedno takšna. Te razlike je treba upoštevati, ko je treba določiti, ali je bil »mladoletnik« dejansko takšen, tudi po opredelitvi zakonodaje, ki je veljala v času dejanja.

4. Dejstvo, da govorimo o »mladoletniku«, ne vpliva na razlikovanje, ki ga poznamo iz psiholoških ved, med dejanji »pedofilije« in dejanji »efebofilije«, oziroma z mladostniki, ki so že iz pubertete. Njihova spolna zrelost ne vpliva na kanonično opredelitev kaznivega dejanja.

5. S spremembami *motu propria* VSZ, ki so bile objavljene 21. maja 2010, je bilo določeno, da je treba kot mladoletne obravnavati osebe, ki običajno ne morejo zadosti razumno ravnati. Ta razširitev kategorije oseb, izenačenih z mladoletniki, je bila brez sprememb potrjena v drugi reviziji VSZ iz leta 2021 (prim. čl. 6, tč. 1 VSZ). V zvezi z uporabo izraza »ranljiva odrasla oseba«, ki je drugje opisana kot »vsaka oseba v slabšem stanju, telesni ali duševni pomanjkljivosti ali odvzemu osebne svobode, ki dejansko, tudi občasno, omejuje njihovo sposobnost razumevanja oz. da bi si želela ali bi se v vsakem primeru uprla kaznivemu dejanju« (prim. čl. 1 § 2b VLS), ne smemo pozabiti, da ta opredelitev vključuje širše primere od pristojnosti DNV, ki je poleg mladoletnikov, mlajših od osemnajst let, ostaja omejena na tiste, ki »običajno ne morejo razumno ravnati«. Druge primere, zunaj teh primerov, obravnavajo pristojni dikasteriji (prim. čl. 7 § 1 VLS).

6. Leta 2010 je VSZ uvedel tudi tri nova kazniva dejanja v zvezi z mladoletniki, in sicer pridobivanje, posedovanje (tudi začasno) in širjenje pornografskih slik mladoletnikov, mlajših od 14 let (od 1. januarja 2020: mlajših od 18 let), s strani klerika z namenom spolne potešitve na kakršen koli način in s kakršnim koli sredstvom. Od 1. junija do 31. decembra 2019 je pridobivanje, posedovanje in širjenje pornografskega gradiva, v katerega so vključeni mladoletniki, stari med 14 in 18 let, ki so jih zagrešili kleriki ali člani ustanov posvečenega življenja ali družb apostolskega življenja, kaznivo dejanje in spada pod pristojnost drugih dikasterijev (prim. čl. 1 in 7 VLS). Od 1. januarja 2020 je za klerike pristojen Dikasterij za nauk vere. Čeprav je novi kan. 1398 § 1, čl. 2-3 ZCP, ki je začel veljati 8. decembra 2021, uvedel širšo obravnavo te zadeve, je pristojnost DNV v zvezi s tem še vedno omejena na primere iz čl. 6 VSZ. V sedanji čl. 6, 2 VSZ, ki je bil objavljen leta 2021, so bile vključene te spremembe za povzetek ustrezne zakonodaje.

7. Treba je opozoriti, da se ta tri kazniva dejanja lahko kanonično preganjajo šele od 21. maja 2010 naprej, ko je VSZ stopil v veljavo. Izdelava pornografije z mladoletniki pa spada v vrsto kaznivega dejanja, ki je navedeno v tč. 1 - 4 tega *Vademecuma* in se zato preganja, četudi je do njega prišlo še pred tem datumom.

8. V skladu s pravom, ki se nanaša na redovnike, ki pripadajo latinski cerkvi (prim. kan. 695 ZCP), lahko kaznivo dejanje iz tč. 1 povzroči tudi odslovitev iz redovne ustanove. Od zdaj se upošteva naslednje: a / takšna odslovitev ni kazen, ampak je upravno dejanje vrhovnega predstojnika; b / za izdajo take odločbe, mora biti natančno izpolnjen postopek, opisan v kann. 695 § 2, 699, 700 ZCP; c / po kan. 700 ZCP mora odločbo o odslovitvi potrditi DNV; d / odslovitev iz ustanove pomeni izgubo včlenjenosti v ustanovo in prenehanje zaobljub, pa tudi vseh pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz zaobljub (prim. kan. 701 ZCP), in prepoved opravljati prejeti red, dokler niso izpolnjeni pogoji omenjeni v kan. 701 ZCP. Ista pravila z ustreznimi prilagoditvami veljajo tudi za člane, ki so dokončno inkorporirani v družbe apostolskega življenja (prim. kan. 729 in 746 ZCP).

II. Kaj storiti, ko se prejme obvestilo o morebitnem kaznivem dejanju (*notitia de delicto*)?

a / Kaj je *notitia de delicto*?

9. *Notitia de delicto* (prim. kan. 1717 § 1 ZCP; kan. 1468 § 1 ZKVC; čl. 10 VSZ; čl. 3 VLS), ki se včasih imenuje *notitia criminis*, so vsa obvestila o morebitnem kaznivem dejanju, ki na kakršen koli način doseže ordinarija ali hierarha. Ni nujno, da gre za formalno prijavo.

10. Ta *notitia* ima torej lahko različne vire: formalno prijavo ordinariju ali hierarhu, v ustni ali pisni obliki, lahko poda domnevna žrtev, njegovi skrbniki, drugi ljudje, ki trdijo, da so bili obveščeni o dejstvih; ordinarija ali hierarha lahko doseže medtem ko opravlja naloge nadziranja; ordinariju ali hierarhu jo lahko podajo državne oblasti na način, ki ga predvideva območna zakonodaja; lahko se širi preko medijev (vključno z družbenimi mediji); zanjo se lahko izve iz pripovedovanja in na kakršen koli drug primeren način.

11. Včasih lahko *notitia de delicto* izvira iz anonimnega vira, oziroma od neznanih oseb ali takih, ki jih ni mogoče prepoznati. Anonimnost prijavitelja ne sme biti vzrok, da bi bila takšna *notitia* avtomatsko razumljena kot neresnična; zaradi preprosto razumljivih razlogov je potrebna previdnost pri obravnavi takih sporočil, ki se jih nikakor ne sme spodbujati.

12. Na enak način ni priporočljivo, da bi se *notitia de delicto*, ki izvira iz virov, katerih verodostojnost se lahko na prvi pogled zdi dvomljiva, zavrnila.

13. Včasih *notitia de delicto* ne vsebuje podrobnih okoliščin (imena, kraji, časi ...). Čeprav je nejasna in nedoločena, jo je treba ustrezno oceniti in ji, kolikor je mogoče, nameniti ustrezno pozornost.

14. Treba je spomniti, da je sporočilo o *delictum gravior* pri spovedi postavljeno pod najstrožjo vez spovedne molčečnosti (prim. kan. 983 § 1 ZCP; kan. 733 § 1 ZKVC; čl. 4 § 1, tč. 5 VSZ). Zato bo spovednik, ki bo med obhajanjem zakramenta izvedel za *deliktum gravior*, poskusil spovedanca prepričati, da naj na drugačen način razkrije svoja obvestila, da bo pristojnim omogočil ukrepanje.

15. Pri opravljanju nalog nadzora se od ordinarija in hierarha ne zahteva, da morata nenehno opravljati preiskovalni nadzor nad svojimi kleriki, hkrati pa tudi ne dovoliti, da bi ne bila obveščena o njihovem ravnanju na tem področju, še posebej, če gre za sum, pohujšljivega vedenja, ravnanja, ki resno moti sveti red.

b / Katere ukrepe je treba uvesti, po prejemu *notitia de delicto*?

16. Čl. 10 VSZ (prim. tudi kan. 1717 ZCP in 1468 ZKVC) določa, da je treba po prejeti *notitia de delicto* opraviti predhodno preiskavo, če se *notitia de delicto* izkaže za »*saltem veri similis*«. Če se ta verjetnost izkaže za neutemeljeno, ni treba upoštevati *notitia de delicto*, vendar pa je treba paziti, da se dokumentacija shrani skupaj z zaznamkom, v katerem je treba obrazložiti razloge za tako odločitev.

17. Tudi če ni izrecne zakonske obveznosti, cerkvena oblast vloži prijavo pristojnim državnim organom, kadar koli meni, da je to nujno za zaščito prizadete osebe ali drugih mladoletnikov pred nevarnostjo nadaljnjih kaznivih dejanj.

18. Glede na zahtevnost snovi (na primer dejstvo, da se grehi proti šesti božji zapovedi redko dogajajo v navzočnosti prič) bo presoja o pomanjkanju verjetnosti (kar lahko privede do opustitve predhodne preiskave) takšna le v primeru očitne nemožnosti vodenja postopka v skladu s kanonskim pravom: če se na primer izkaže, da v času kaznivega dejanja, obtožena oseba še ni bil klerik; če je očitno, da domnevna žrtev ni bila mladoletna (o tem prim. tč. 3); če je dobro znano dejstvo, da obtožena oseba ni mogla biti navzoča na kraju kaznivega dejanja, v trenutku, ko naj bi se zgodili očitki.

19. Tudi v teh primerih je priporočljivo, da ordinarij ali hierarh pošlje DNV obvestilo o *notitia de delicto* in odločitev o preložitvi predhodne preiskave zaradi očitne odsotnosti verjetnosti.

20. V tem primeru je treba spomniti, da tudi če ni bilo kaznivega dejanja z mladoletniki, vsekakor pa ob neprimernem in nepremišljenem ravnanju, če je potrebno za zaščito splošnega dobrega in da se izogne pohujšanju, spada v pristojnosti ordinarija in hierarha sprejeti druge upravne ukrepe proti prijavljeni osebi (na primer službene omejitve) ali da se ji naložijo pokorila, ki so navedena v kan. 1339 ZCP, da bi se preprečila kazniva dejanja (prim. kan. 1312 § 3 ZCP) ali javna graja, omenjena v kan. 1427 ZKVC. Če je potem prišlo do kaznivih dejanj, ki niso *graviora*, mora ordinarij ali hierarh sprejeti zakonite poti, ki ustrezajo okoliščinam.

21. Glede na kan. 1717 ZCP in kan. 1468 ZKVC, naloge predhodne preiskave opravi ordinarij ali hierarh, ki je prejel sporočilo o kaznivem dejanju, ali primerna oseba, ki jo je za to določil. Morebitna opustitev te dolžnosti bi lahko pomenila kaznivo dejanje, ki se preganja v skladu z ZCP, ZKVC in motu proprio *Kot ljubeča mati*, pa tudi čl. 1 § 1b VLS.

22. Tisti, ki je odgovoren za to nalogo, je ordinarij ali hierarh obtoženega klerika ali, če je drugače, ordinarij ali hierarh kraja, kjer so se zgodila domnevna kazniva dejanja. V tem primeru je treba enostavno razumeti, da je dobro vzpostaviti pogovor in sodelovanje med različnimi pristojnimi

ordinariji, da se izognemo navzkrižju pristojnosti ali podvajanju dela, zlasti če je klerik redovnik (prim. čl. 31).

23. Če ordinarij ali hierarh naleti na težave kako začeti ali izvajati predhodno preiskavo, se nemudoma obrne na DNV za nasvet ali za rešitev morebitnih vprašanj.

24. Lahko se zgodi, da *notitia de delicto* pride neposredno na DNV, brez posredovanja ordinarija ali hierarha. V tem primeru lahko DNV od njiju zahteva, da se izvede preiskava, ali jo v skladu s čl. 10 § 3 VSZ izvede sama.

25. DNV lahko po svoji presoji, na izrecno zahtevo ali po potrebi, zaprosi tudi drugega ordinarija ali hierarha, da opravi predhodno preiskavo.

26. Predhodna kanonična preiskava mora potekati neodvisno od tiste, ki jo izvajajo državni organi. Če pa državna zakonodaja naloži prepoved preiskav, ki so vzporedne njihovim, naj pristojna cerkvena oblast ne uvede preiskave, ampak obvesti DNV o obtožbah in priloži kakršno koli koristno gradivo. Če se zdi primerno, da se počaka na izsledke državne preiskave za pridobitev nekih ugotovitev ali zaradi drugih razlogov, je dobro, da se ordinarij ali hierarh o tem posvetuje s DNV.

27. Preiskava mora potekati v skladu z državnimi zakoni vsake države (prim. čl. 19 VLS).

28. Znano je, da so se glede teh kaznivih dejanj zastaralni roki, ki veljajo za kriminalna dejanja skozi čas precej spreminjali. Trenutno veljavni pogoji so opredeljeni v čl. 8 VSZ¹. Ker pa isti čl. 8 § 3 VSZ dovoljuje DNV, da v posameznih primerih odstopi od zastaranja, ordinarij ali hierarh, ki ugotovi, da je zastaralni rok že začel teči, mora kljub temu odgovoriti na *notitia de delicto* in morebiti izpeljati predhodno preiskavo ter rezultate sporočiti DNV, ki je izključno odgovorna, da ohrani zastaranje ali pa ga ukine. Ordinarij ali hierarh skupaj z dokumenti DNV posreduje tudi svoje mnenje glede morebitne ukinitve zastaranja, utemeljeno na podlagi resnih okoliščin (npr. zdravstvenega stanja ali starosti klerika, možnosti, da klerik uveljavlja pravico do obrambe, povzročene škode zaradi domnevnega kriminalnega dejanja, pohujšanja).

29. V teh občutljivih predhodnih dejanjih lahko ordinarij ali hierarh vpraša DNV za nasvet (kar se lahko zgodi kadar koli pri obravnavi zadeve) ali pa se svobodno posvetuje s strokovnjaki na področju kanonsko kazenskih zadev. V zadnjem primeru pa je treba paziti, da ne pride do neprimerne ali nezakonitega širjenja informacij v javnost, kar bi lahko vplivalo na morebitno naknadno predhodno preiskavo ali dalo vtis, da so se že z gotovostjo opredelila dejstva ali krivda obravnavanega klerika.

30. Treba je opozoriti, da je že na tej stopnji potrebno spoštovati službeno tajnost. Kljub temu je treba spomniti, da osebi, ki je podala prijavo in tisti, ki trdi, da je bila prizadeta in pričam, ni mogoče naložiti zahteve molčečnosti glede dejstev.

31. Ordinarij, ki je prejel *notitia de delicto* jo mora v skladu s čl. 2 § 3 VLS nemudoma posredovati ordinariju ali hierarhu kraja, kjer naj bi se zgodila dejstva, pa tudi lastnemu ordinariju ali hierarhu obtožene osebe, če je redovnik, pa njegovemu višjemu predstojniku, če je njegov lastni ordinarij, in v

¹ Čl. 8 VSZ - § 1. Kazenski postopki v zvezi s kaznivimi dejanji, ki so pridržana Kongregaciji za nauk vere, zastarajo po dvajsetih letih. § 2. Zastaralni rok začne teči v skladu s kan. 1362 § 2 ZCP in kan. 1152 § 3 ZKVC. V primeru kaznivega dejanja iz čl. 6, št. 1 pa zastaralni rok začne teči na dan, ko mladoletnik dopolni osemnajst let. § 3. Kongregacija za nauk vere ima pravico, da ukine zastaralni rok za vse posamezne primere pridržanih kaznivih dejanj, tudi če gre za kazniva dejanja, storjena pred začetkom veljavnosti teh Določil.

primeru škofijskega škofu škofije ali škofu eparhije kamor je inkardiniran. Kadar krajevni ordinarij ali hierarh in lastni ordinarij ali hierarh nista isti osebi, je zaželeno, da se med seboj dogovorita, kdo bo izvedel preiskavo. V primeru, da obtožba zadeva člana ustanove posvečenega življenja ali družbe apostolskega življenja, bo višji predstojnik obvestil tudi vrhovnega predstojnika in v primeru škofijskopравnih ustanov in družb tudi pristojnega škofa.

III. Kako poteka predhodna preiskava?

32. Predhodna preiskava se izvede v skladu z merili in metodami, navedenimi v kan. 1717 ZCP ali 1468 ZKVC in kot sledi spodaj.

a / Kaj je predhodna preiskava?

33. Vedno je treba upoštevati, da predhodna preiskava ni postopek in njen namen ni doseči moralno gotovost glede dejstev, ki so predmet obtožbe. Preiskava služi: a / zbiranju podatkov, ki so koristni za poglobitev *notitia de delicto*; in b / ugotavljanju verjetnosti oziroma določitvi tega kar se imenuje *fumus delicti*, torej dovolj trdnega temelja, tako v pravu kot v dejstvu, da je mogoče obtožbo šteti za verjetno.

34. Zaradi tega, kot navajajo kanoni, omenjeni v tč. 32, mora predhodna preiskava glede *notitia de delicto* zbrati čim bolj podrobne podatke o dejstvih, okoliščinah in obtožbah. Na tej stopnji ni treba izvesti natančnega zbiranja dokazov (pričevanja, izvedenska poročila), torej dejanj, ki bolj spadajo k morebitnemu kasnejšemu kazenskemu postopku. Pomembno je, v največji možni meri zbrati dejstva, na katerih temelji obtožba, čas in število kaznivih ravnanj, njihove okoliščine, podatke o domnevnih žrtvah in priložiti prvo oceno o tem za kakršno fizično, duševno in moralno škodo gre. Skrbno je treba navesti morebitne povezave z notranjim zakramentalnim področjem (pri tem pa upoštevati zahteve iz čl. 4 § 2 VSZ²). Dodajo se tudi vsa druga kazniva dejanja, ki se pripisujejo obtožencu (prim. čl. 9 § 2 VSZ³) in se navedejo vsa problematična dejstva, ki izhajajo iz njegovega življenja. Morda bi bilo primerno zbirati pričevanja in dokumente kakršne koli vrste in izvora (vključno z rezultati preiskav ali postopkov, ki so jih izvedli državni organi), ki so lahko resnično koristni pri opisovanju in potrjevanju verjetnosti obtožbe. Mogoče je navesti tudi vse olajševalne ali oteževalne okoliščine, kot to zahteva zakonodaja. Koristna so tudi vsa doslej zbrana pričevanja o verodostojnosti pritožnikov in domnevnih žrtev. V *Prilogi* tega *Vodila* je tudi seznam vseh koristnih podatkov, ki jih bo tisti, ki bo vodil predhodno preiskavo, lahko upošteval in izpolnil (prim. tč. 69).

35. Če se med predhodno preiskavo odkrijejo še druge *notitiae de delicto*, se preiskujejo v isti preiskavi.

36. Kot rečeno, pridobivanje rezultatov državnih preiskav (ali celotnega postopka pred državnim sodiščem) lahko predhodno kanonično preiskavo naredi za odvečno. Vendar je treba, da tisti, ki vodi predhodno preiskavo, nameni posebno pozornost državnim preiskavi, ker se merila le-te (na primer glede zastaranja, vrste kaznivega dejanja, starosti žrtev ...) lahko bistveno razlikujejo od določb kanonskopравne zakonodaje. Tudi v tem primeru, če nastopi dvom, se je priporočljivo posvetovati z DNV.

² Čl. 4 VSZ - V primerih kaznivih dejanj iz § 1 ni dovoljeno nikomur razkriti imena tožnika ali prijavitelja niti obtožencu niti njegovemu namestniku, razen če tožnik ali prijavitelj izrecno privoli; verodostojnost tožnika je treba posebej skrbno oceniti in se popolnoma izogniti vsaki nevarnosti kršitve spovedne molčečnosti, obenem pa zagotoviti pravico do obrambe obtoženca.

³ Čl. 9 § 2 VSZ - To vrhovno sodišče poleg kaznivih dejanj, ki so mu pridržana, presoja tudi druga kazniva dejanja, za katera je storilec obtožen zaradi osebne povezanosti in soudeležnosti.

37. Predhodna preiskava bi bila lahko odveč tudi v primeru splošno znanega in nedvornega kaznivega dejanja (npr. pridobitev državnih procesnih dokumentov ali izpoved s strani klerika).

b / Katera pravna dejanja je treba izvesti za začetek predhodne preiskave?

38. Če pristojni ordinarij ali hierarh meni, da je za vodenje preiskave treba izbrati drugo primerno osebo (prim. tč. 21), ga izbere v skladu z merili, ki so navedeni v kan. 1428 §§ 1-2 ZCP ali 1093 ZKVC⁴.

39. Pri imenovanju tistega, ki vodi preiskavo, ob upoštevanju pomoči, ki jo lahko nudijo laiki v skladu s kan. 228 ZCP in 408 ZKVC (prim. čl. 13 VLS) mora ordinarij ali hierarh upoštevati, da v skladu s kan. 1717 § 3 ZCP in 1468 § 3 ZKVC, če bo kasneje prišlo do sodnega kazenskega postopka, ista oseba v njej ne bo mogla opravljati naloge sodnika. Praksa svetuje, da se isto merilo upošteva tudi pri imenovanju pooblaščenca in prisednikov v primeru izvensodnega postopka.

40. V skladu s kan. 1719 ZCP in 1470 ZKVC mora ordinarij ali hierarh izdati odločbo o začetku predhodne preiskave, v kateri imenuje osebo, ki vodi preiskavo in v besedilu navede, da ima pooblastila, ki jih omenja kan. 1717 § 3 ZCP ali 1468 § 3 ZKVC.

41. Čeprav zakonodaja tega izrecno ne določa, se priporoča, da je duhovnik imenovan za notarja (prim. kan. 483 § 2 ZCP in kan. 253 § 2 ZKVC, kjer so navedena druga merila za izbiro), da pomaga tistemu, ki vodi predhodno preiskavo in zagotovi javno zaupanje spisom, ki jih je pripravil (prim. 1437 § 2 ZCP in 1101 § 2 ZKVC).

42. Treba je opozoriti, da *ad validitatem* spisov ni potrebna navzočnost notarja, saj ne gre za postopkovne spise.

43. Imenovanje pravdnika v fazi predhodne preiskave ni predvidena.

c / Katera dopolnilna dejanja se lahko oziroma se morajo izvesti med predhodno preiskavo?

44. Kan. 1717 § 2 ZCP in 1468 § 2 ZKVC in čl. 4 § 2 in 5 § 2 VLS se nanašajo na zaščito dobrega imena vseh vpletenih (obtoženi, domnevne žrtve, priče), tako da prijava ne more biti vzrok za predsodke, maščevanja in diskriminacije. Tisti, ki vodi predhodno preiskavo, mora biti na to posebej pozoren in v ta namen sprejeti vse previdnostne ukrepe, saj je dobro ime pravica vernikov, ki jo zagotavlja kan. 220 ZCP in 23 ZKVC. Vendar pa je treba opozoriti, da ti kanoni jamčijo, pred nezakonitimi posegi v to pravico: kadar je torej v nevarnosti skupno dobro, razširjanje novic o obtožbi ne pomeni nujno kršitve dobrega imena. Poleg tega je vpletene strani treba obvestiti, da če pride do sodnega zasega ali odredbe o vročitvi preiskovalnih dokumentov s strani državnih oblasti, ne bo več mogoče, da bi Cerkev zagotavljala zaupnost dokumentov, ki so se zbrali v kanonskem postopku.

45. Vedno, zlasti pa takrat, ko je treba podati javno izjavo o stvari, je potrebna vsaka previdnost pri podajanju obvestil o dejstvih, na primer, da se predstavi zgolj bistveno, brez senzacionalnih obvestil in se pri tem vzdržati kakršnihkoli vnaprejšnjih sodb o krivdi ali nedolžnosti obtožene osebe (kar bo

⁴ Kan. 1428 ZCP - § 1. Sodnik ali predsednik sodnega zbora moreta določiti sodnika zasliševalca za zbiranje procesnega gradiva, ko ga izbereta ali izmed sodnikov sodišča ali izmed oseb, ki jih je za to nalogo potrdil škof. § 2. Škof more za nalogo sodnika zasliševalca potrditi klerike ali laike, ki se odlikujejo po dobrih n raveh, razsodnosti in znanju. Kan. 1093 ZKVC - § 1. Sodnik ali predsednik sodnega zbora moreta določiti sodnika zasliševalca za zbiranje procesnega gradiva, ko ga izbereta ali izmed sodnikov sodišča ali izmed oseb, ki jih je za to nalogo potrdil eparhijski škof. § 2. Eparhijski škof more za nalogo sodnika zasliševalca potrditi vernike, ki se odlikujejo po dobrih n raveh, razsodnosti in znanju.

kasneje ugotovil morebitni kazenski postopek, katerega namen bo preveriti osnovo obtožbe), upoštevajoč morebitno željo po zaupnosti s strani domnevne žrtve.

46. Kot že rečeno, ker na tej stopnji še ni mogoče določiti morebitne krivde obdolžene osebe, se je treba – tako v javnih, kot zasebnih pogovorih – skrbno izogibati vseh trditev, bodisi v imenu Cerkve, ustanov ali družb, kot v svojem imenu, saj bi lahko to pomenilo vnaprej izrečeno sodbo o samih dejstvih.

47. Opozoriti je treba tudi na to, da so prijave, postopki in odločitve v zvezi s kaznivimi dejanji, ki jih omenja čl. 6 VSZ predmet službene tajnosti. To ne brani prijavitelju – zlasti, če se namerava obrniti tudi na državne oblasti – da lahko svoja dejanja tudi javno objavi. In ker vse oblike *notitiae de delicto* niso prijava, se lahko oceni, kdaj je treba ohraniti dolžno tajnost, upoštevajoč dobro ime tistega, ki se omenja v tč. 44.

48. V zvezi s tem je treba vedeti, če sta ordinarij ali hierarh dolžna obvesti državne oblasti o prejeti *notitia de delicto* in o začetni predhodni preiskavi. Obstajata dve uveljavljeni načeli: a / treba je spoštovati državne zakone (prim. čl. 19 VLS); b / treba je spoštovati voljo domnevne žrtve, da le ni v nasprotju z državno zakonodajo in – kot bo rečeno (tč. 56) – jo spodbujati k uveljavljanju njenih dolžnosti in pravic pred državno oblastjo in si beležiti vsak tak predlog, da se prepreči vsakršen način, ki bi domnevno žrtev odvrčal od tega. Glede tega je treba vedno in povsod upoštevajo morebitne pogodbe (konkordati, sporazumi, namere), ki so sklenjene med Apostolskim sedežem in državami.

49. Kadar državni zakoni od ordinarija ali hierarha zahtevajo obvestila o *notitia de delicto*, jih le ta posreduje, četudi se pričakuje, da po državni zakonodaji ne bo prišlo do uvedbe postopka (na primer zaradi zastaranja ali zaradi drugačne razlage glede vrste kaznivega dejanja).

50. Če državne pravosodne oblasti izdajo izvršno in zakonito odredbo, s katero zahtevajo izročitev dokumentov glede primerov, ali odredijo sodni zaseg istih dokumentov, morata ordinarij ali hierarh sodelovati z državnimi oblastmi. Če obstajajo dvomi v zakonitost te zahteve ali zasege, se lahko ordinarij ali hierarh posvetuje s pravnimi strokovnjaki o sredstvih, ki so na voljo po državnem pravu. V vsakem primeru je primerno takoj obvestiti papeškega odposlanca.

51. Če je treba prisluhniti mladoletni ali drugi enakovredni osebi, se upoštevajo državni predpisi in postopki, ki ustrezajo starosti in položaju osebe, da lahko na primer mladoletno osebo spremlja odrasla oseba, ki ji zaupa in se prepreči, da bi prišlo do neposrednega stika z obtoženim.

52. V fazi predhodne preiskave je posebno zahtevna naloga za ordinarija ali hierarha, da se odloči, ali in kdaj se bo o tem obvestilo obtoženca.

53. Za to nalogo ni enotnega merila niti izrecnih določb zakonodaje. Oceniti je treba vse dobrine, ki so v nevarnosti: poleg zaščite dobrega imena vpletenih ljudi, je na primer treba upoštevati tudi tveganje, da se ogrozi predhodna preiskava, se pohujšajo verniki in se ogrozi priložnost, da se zberejo vsi namigi, ki bi lahko bili koristni ali nujni.

54. Če se sprejme odločitev, da se bo prisluhnilo obdolženemu, mu ni treba imenovati odvetnika po službeni dolžnosti, saj gre za fazo pred samim [kazenskim] postopkom. Če se mu zdi potrebno, pa si lahko pomaga z zagovornikom, ki si ga sam izbere. Obdolžencu ni mogoče naložiti prisege (prim. *ex analogia* kann. 1728 § 2 ZCP in 1471 § 2 ZKVC).

55. Cerkevne oblasti morajo storiti vse, da se bo domnevno žrtev in njeno družino obravnavalo z dostojanstvom in spoštovanjem ter se jim bo nudila sprejetost, slišnost in spremljanje, tudi preko posebnih ustanov, pa tudi duhovna, zdravniška in psihološka pomoč, kot zahteva določen primer (prim. čl. 5 VLS). Enako je mogoče storiti tudi v odnosu do obdolženega. Preprečiti pa je treba vsak vtis, da se želijo v naprej določiti procesne rešitve.

56. Nujno je, da se na tej stopnji prepreči vsako dejanje, ki ga domnevne žrtve lahko razumejo kot oviro pri uveljavljanju svojih državljskih pravic pred državnimi oblastmi.

57. Tam kjer obstajajo državni ali cerkveni uradi za obveščanje in podporo domnevnim žrtvam ali za svetovanje cerkvenim oblastem, se je dobro obrniti tudi na njih. Namen teh uradov je izključno nuditi nasvete, napotke in pomoč, zato njihovo mnenje nikakor ne predstavlja kanoničnih procesnih odločitev.

58. Za zaščito dobrega imena vseh vpletenih in za zaščito javnega dobrega, pa tudi, da se preprečijo drugi dejavniki (na primer, da se razširi pohujšanje, nevarnost skrivanja dokazov, izvajanje groženj ali drugo ravnanje, ki je namenjeno odvratanju domnevne žrtve od uveljavljanja svojih pravic, da se zaščitijo druge možne žrtve) imata ordinarij ali hierarh pravico, da v skladu s čl. 10 § 2 VSZ že v začetku predhodne preiskave naložita previdnostne ukrepe, ki so naštetih v kan. 1722 ZCP in 1473 ZKVC⁵.

59. Previdnostni ukrepi, ki so naštetih v teh kanonih, predstavljajo izčrpen seznam iz katerega je mogoče izbrati enega ali več ukrepov.

60. To pa ne pomeni, da ordinarij ali hierarh v skladu s svojimi pooblastili ne more naložiti drugih disciplinskih ukrepov, ki pa jih, strogo gledano, ni mogoče opredeliti kot »previdnostne ukrepe«.

d / Kako se nalagajo previdnostni ukrepi?

61. Najprej je treba povedati, da previdnostni ukrep ni kazen (kazni se izrečejo le na koncu kazenskega postopka), ampak upravni akt, katerega namene opisujeta prej omenjena kan. 1722 ZCP in 1473 ZKVC. Da ne gre za kazenski ukrep mora biti obtožencu jasno razloženo, da ne bo mislil, da je predčasno obsojen ali kaznovan. Poleg tega je treba previdnostne ukrepe takoj preklicati, če preneha razlog, ki jih je svetoval in prenehajo, ko se zaključi morebitni kazenski postopek. Prav tako jih je mogoče spremeniti (otežiti ali olajšati), če to zahtevajo okoliščine. Vendar se priporoča posebna previdnost in razsodnost pri presojanju zakaj so prenehali razlogi, ki so svetovali ukrepe; tudi ni izključeno, da se ukrepi – enkrat preklicani – lahko spet naložijo.

62. Pogosto se omenja stara terminologija *suspensio a divinis*, za označevanje previdnostnega ukrepa prepovedi opravljanja službe kleriku. Dobro se je izogibati takega poimenovanja, kakor tudi *suspensio ad cautelam*, ker suspenz v trenutni zakonodaji pomeni kazen in ga v tej fazi še ni mogoče naložiti. Bolj pravilno bi bilo reči, na primer, da gre za *prepoved* opravljanja službe.

⁵ Kan. 1722 ZCP - Da se prepreči pohujšanje, varuje svoboda prič in zavaruje pot pravici, more ordinarij [...] obtožencu prepovedati izvrševati sveto službo ali kako cerkveno službo in nalogo, mu naložiti ali prepovedati bivanje v kakem kraju ali ozemlju, ali tudi prepovedati javno udeležbo pri sveti evharistiji [...]. Kan. 1473 ZKVC - Da se prepreči pohujšanje, varuje svoboda prič in zavaruje pot pravici, more hierarh [...] obtožencu prepovedati izvrševati sveto službo ali kako cerkveno službo in nalogo, mu naložiti ali prepovedati bivanje v kakem kraju ali ozemlju, ali tudi prepovedati javno udeležbo pri sveti evharistiji [...].

63. Izogibati se je treba temu, da se vpletenega klerika samo prestavi v drugo službo, v drugo okolje, v redovno hišo, misleč, da njegova odstranitev iz kraja, kjer naj bi prišlo do domnevnega kaznivega dejanja, ali od domnevnih žrtev pomeni zadovoljivo rešitev primera.

64. Previdnostni ukrepi, ki jih omenja tč. 58 se nalagajo z odločbo, ki se zakonito sporoči osebi (prim. kan. 49 in 1319 ZCO; kan. 1406 in 1510 ZKVC).

65. Spomniti je treba, da ko se sprejme odločitev o spremembi ali razveljavitvi previdnostnih ukrepov, se to stori s posebno odločbo, ki se zakonito sporoči osebi. Tega pa ob zaključku morebitnega postopka ni treba storiti, saj takrat ukrepi prenehajo po samem pravu.

e / Kako zaključiti predhodno preiskavo?

66. Zaradi pravičnega in razumnega izvrševanja pravice se priporoča, da trajanje predhodne preiskave ustreza namenu same preiskave, da se ugotovi verjetnost *notitia de delicto* in dalje obstoj *fumus delicti*. Neupravičeno podaljševanje predhodne preiskave je znamenje malomarnega ravnanja cerkvene oblasti.

67. Če je preiskavo vodila primerna oseba, ki jo je imenoval ordinarij ali hierarh, mu bo ob izročila vse preiskovalne dokumente skupaj z lastnim mnenjem o ugotovitvah preiskave.

68. V skladu s kan. 1719 ZCP in 1470 ZKVC mora ordinarij ali hierarh z odločbo zaključiti predhodno preiskavo.

69. V skladu s čl. 10 § 1 VSZ je ordinarij ali hierarh, ko je predhodna preiskava končana in ne glede na rezultat dolžan, da v najkrajšem času pošlje verodostojno kopijo dokumentov na DNV. H kopiji dokumentov in tabeli, ki je v prilogi, doda še lastno mnenje o ugotovitvah preiskave (*votum*) in poda tudi morebitne svoje predloge o tem kako nadaljevati (na primer, če meni, da je primerno začeti kazenski postopek, in kakšne vrste; če meni, da zadošča kazen, ki jo je naložila državna oblast; morda bi bila ustrežnejša uporaba upravnih ukrepov ordinarija ali hierarha; treba je ugotoviti zastaranje kaznivega dejanja ali pa zastaralni rok odpraviti).

70. V primeru, da je ordinarij ali hierarh, ki je opravil predhodno preiskavo, tudi višji predstojnik, je dobro, da kopijo dokumentov predhodne preiskave pošlje tudi vrhovnemu predstojniku (ali pristojnemu škofu, če gre za škofijskopravne ustanove ali družbe), saj so to osebe s katerimi bo DNV običajno navezala stik v nadaljevanju. Tudi vrhovni predstojnik bo svoj *votum* poslal na DNV (glej tč. 69).

71. Kadar ordinarij, ki je vodil predhodno preiskavo, ni ordinarij kraja v katerem je bilo storjeno domnevno kaznivo dejanje, ga seznaniti z ugotovitvami predhodne preiskave.

72. Dokumenti se pošljejo v enem izvodu; koristno je, da jih overi notar iz kurije, če za predhodno preiskavo ni bil imenovan poseben notar.

73. Kan. 1719 ZCP in 1470 ZKVC določata, da se izvornik vseh dokumentov hrani v tajnem arhivu kurije.

74. V skladu s čl. 16 VSZ, mora ordinarij ali hierarh po tem, ko so bili dokumenti predhodne preiskave poslani na DNV, vedno počakati na sporočila ali navodila s strani DVN.

75. Jasno je, če se medtem pojavijo podatki, ki se nanašajo na predhodno preiskavo ali nove obtožbe, jih je treba čim prej posredovali DNV, da se dodajo temu s čimer že razpolagajo. Če se zdi koristno ponovno odpreti predhodno preiskavo zaradi teh elementov, se o tem takoj obvesti DNV.

IV. Kaj lahko stori DNV na tej točki?

76. Ko prejme listine predhodne preiskave, DNV običajno nemudoma o tem obvesti ordinarija, hierarha ali vrhovnega predstojnika (če gre za redovnike, obvesti tudi Kongregacijo za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja, kadar gre za klerike iz kakšne Vzhodne Cerkve, obvesti Kongregacijo za Vzhodne Cerkve, če pa gre za klerika iz območja, ki spada pod Kongregacijo za evangelizacijo narodov, obvesti ta dikasterij) in, če to ni bilo storjeno že prej, sporoči številko protokola, ki se nanaša na primer. V vseh nadaljnjih komunikacijah s DNV se je potrebno sklicevati na to številko.

77. Nato, ko skrbno prouči listine, ima DNV na voljo več možnosti: primer lahko arhivira; zahteva poglobitev predhodne preiskave; naloži disciplinarne nekazenske ukrepe, običajno s kazenskim ukazom; naloži pokorila ali pokore oziroma opomine ali graje; začne kazenski postopek; sprejme druge oblike pastoralne skrbi. Odločitev, ki jo zavzame, sporoči ordinariju, skupaj z ustreznimi navodili, da se jo izvrši.

a / Kaj so disciplinarni nekazenski ukrepi?

78. Z disciplinskimi ukrepi, ki niso kazenski, se obdolžencu naloži, da nekaj stori ali opusti. Uvedejo se s posebnim ukazom (prim. kan. 49 ZCP in 1510 § 2, tč. 2 ZKVC), ki ga izda ordinarij ali hierarh, lahko pa tudi DNV. V teh primerih se običajno naložijo omejitve za opravljanje službe, ki so glede na primer večje ali manjše, kakor je včasih tudi obveznost bivanja na določenem kraju. Treba je poudariti, da ne gre za kazni, ampak za dejanja vodstva z namenom, da se zagotovi in zavaruje javni blagor ter cerkvena disciplina in da se prepreči pohujšanje pri vernikih. Ta vrsta ukaza ne grozi s kaznijo v primeru neupoštevanja.

b / Kaj je kazenski ukaz?

79. Podobni ukrepi se običajno nalagajo s kazenskim ukazom v smislu kan. 1319 § 1 ZCP in 1406 § 1 ZKVC. Kan. 1406 § 2 ZKVC opomin enači z zagroženo kaznijo.

80. Zahtevane formalnosti za ukaz so te, ki so že bile omenjene (kann. 49 sl. ZCP in 1510 sl. ZKVC). Ker gre za kazenski ukaz, je treba v besedilu kljub vsemu jasno nakazati zagroženo kazen, če bo naslovnik ukaza kršil ukrepe, ki so mu bili naloženi.

81. Spomniti velja, da v skladu s kan. 1319 § 1 ZCP s kazenskim ukazom ni mogoče nalagati trajnih zadostilnih kazni; med drugim mora biti kazen jasno določena. Druge kazni so za vernike, ki pripadajo različnim Cerkvam *sui iuris*, določene v kan. 1406 § 1 ZKVC.

82. Tak upravni akt dopušča priziv v skladu z zakonodajo.

c / Kaj so pokorila, pokore in javne graje?

83. Definicijo tega, kaj so pokorila, pokore in javne graje, je mogoče najti v kan. 1339 in 1340 § 1 ZCP ter v kan. 1427 ZKVC.⁶

⁶ Kan. 1339 ZCP - § 1. Ordinarij more sam ali po drugem opomniti tistega, ki je v bližnji priložnosti, da bo zagrešil kaznivo dejanje, ali tistega, ki je po opravljeni preiskavi hudo sumljiv, da je kaznivo dejanje storil. **§ 2. Ordinarij more tistega**, ki s svojim obnašanjem povzroča pohujšanje ali hudo moti red, primerno osebnim in dejanskim

V. Katere so možne odločitve v kazenskem postopku?

84. Odločitve ob koncu kazenskega postopka, bodisi sodnega ali pa izvensodnega, so lahko tri vrste:

- *obsodba (constat)*, če temelji na moralni gotovosti, da je obtoženi kriv kaznivega dejanja, ki se mu ga pripisuje. V tem primeru je treba posebej navesti vrsto izrečene ali razglašene kanonske sankcije;

- *oprostitev (constat de non)*, če temelji na moralni gotovosti, da obtoženi ni kriv, ker se dejanje ni zgodilo, ga obtoženi ni storil, ga zakonodaja ne opredeljuje kot kaznivo dejanje oziroma, ga je storila oseba, ki ni bila obtožena;

- *opustitev (non constat)*, kadar ni bilo mogoče priti do moralne gotovosti glede krivde obtoženega, ker manjkajo ali jih ni dovolj ali si nasprotujejo dokazi o tem, da se je dejanje zgodilo, oziroma, da ga je obtoženi storil oziroma, da je kaznivo dejanje storila oseba, ki ni bila obtožena.

Z ustreznimi opomini, pokorili in drugimi načini pastoralnega prizadevanja je mogoče poskrbeti za javni blagor ali v korist obtoženega (prim. kan. 1348 ZCP).

Odločitev (sodba ali odločba) mora nakazovati, na katero od teh treh možnosti se nanaša, zato, da je jasno ali gre za *constat*, *constat de non* ali *non constat*.

VI. Kateri so možni kazenski postopki?

85. V skladu z zakonodajo so možni trije kazenski postopki: sodni kazenski postopek, izvensodni kazenski postopek in postopek, kot ga določa čl. 26 VSZ.

86. Postopek, kot ga predvideva čl. 26 VSZ⁷, se uporablja za najhujše primere. Zaključi se z neposredno odločitvijo papeža, kljub vsemu pa se, četudi je storitev kaznivega dejanja očitna, obtoženemu zagotovi pravica do obrambe.

87. Kar zadeva sodni kazenski postopek je potrebno upoštevati ustrezne zakonske določbe, tako te, ki jih vsebujeta omenjana zakonika, kot tiste v čl. 9, 10 § 2, 11–18 ter 26–29 VSZ.

88. Sodni kazenski postopek ne zahteva dveh soglasnih sodb; posledično postane torej sodna odločitev, sprejeta na morebitni drugi stopnji, *res iudicata* (prim. tudi čl. 18 VSZ). Zoper sodbo, ki je postala

okoliščinam, tudi grajati. § 3. Opomin in graja mora biti vedno razvidna vsaj iz kake listine, ki naj se hrani v tajnem arhivu kurije. § 4. Če so bila enkrat ali večkrat nekomu izrečena opozorila ali popravki brez uspeha ali če od njih ni mogoče pričakovati nobenega učinka, lahko ordinarij izda kazenski ukaz, v katerem natančno predpiše, kaj je treba storiti ali čemu se je treba izogniti. § 5. Če to zahteva resnost primera in zlasti če obstaja nevarnost, da nekdo ponovi kaznivo dejanje, lahko ordinarij poleg kazni, ki so izrečene po določbi zakona ali razglašene s sodbo ali odločbo, zanj uvede ukrep nadzora, ki ga določi s posebno odločbo. Kan. 1340 ZCP – § 1. Pokora, ki jo je mogoče naložiti v zunanjem področju, je kako dejanje bogovdanosti, pobožnosti ali krščanske dobrotelčnosti, ki ga je treba opraviti. Kan. 1340 - § 1. Pokora, ki jo je mogoče naložiti v zunanjem področju, je kako dejanje bogovdanosti, pobožnosti ali krščanske dobrotelčnosti, ki ga je treba opraviti. Kan. 1427 ZKVC - § 1. Z upoštevanjem območnega prava se javni opomin opravi pred notarjem ali pred dvema pričama ali s pismom in sicer tako, da se iz dokumenta ugotovi ukrep in vsebina pisma. § 2. Paziti je treba na to, da se z javnim opominom ne razglša krivca bolj, kot je potrebno.

⁷ Čl. 26 VSZ - Kongregacija za nauk vere ima pravico, da se v kateri koli fazi in stopnji postopka neposredno obrne na odločitev papeža glede razrešitve ali odslovitve iz kleriškega stanu, skupaj z spregledom od celibata, v posebno težkih primerih iz čl. 2-6, ko je očitno, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, pa šele potem, ko je bila storilcu dana možnost, da se brani.

pravnomočna, je možna le *restitutio in integrum*, če se pojavijo razlogi zaradi katerih je očitno, da je krivična (prim. kan. 1645 ZCP, 1326 ZKVC) ali pa ničnostna pritožba (prim. kan. 1619 sl. ZCP, 1302 sl. ZKVC). Za to vrsto postopka se vedno postavi sodni zbor in ga sestavljajo najmanj trije sodniki. Pravico do priziva na prvostopenjsko sodbo ima ne le obtožena stran, ki meni, da je z njo krivično prizadeta, pač pa tudi pravdnik DNV (prim. čl. 16 § 2 VSZ).

89. Skladno s čl. 10 § 1 in 16 § 3 VSZ lahko sodni kazenski postopek poteka na DNV ali pa se ga zaupa nižjemu sodišču. Odločitev glede tega se zainteresiranim stranem sporoči s posebnim pismom za izvršitev.

90. Obtoženemu se lahko že med potekom kazenskega sodnega ali izvensodnega postopka naložijo previdnostni ukrepi, o katerih govorijo tč. 58–65.

a / Kaj je izvensodni kazenski postopek?

91. Izvensodni kazenski postopek, imenovan tudi »upravni postopek«, je vrsta kazenskega postopka z manj formalnostmi, ki so predvidene za sodni postopek, z namenom, da se pospeši potek pravičnosti, ne da bi bile ob tem okrnjene postopkovne garancije, ki jih zagotavlja pravičen postopek (prim. kan. 221 ZCP in 24 ZKVC).

92. Za kazniva dejanja, ki so pridržana DNV, čl. 19 VSZ določa, da lahko DNV v posameznih primerih ex officio ali na zahtevo ordinarija ali hierarha odloči, če bo postopek tekkel po tej poti.

93. Tako kot sodni postopek lahko tudi izvensodni kazenski postopek poteka na DNV ali pa je zaupan nižji stopnji oziroma ordinariju ali hierarhu obtoženega oziroma komu drugemu, ki ga za to na prošnjo ordinarija ali hierarha pooblasti DNV. Odločitev glede tega se zainteresiranim stranem sporoči s posebnim pismom za izvršitev.

94. Izvensodni kazenski postopek poteka z nekoliko drugačnimi formalnostmi v skladu z obema zakonikoma. Morebitno dilemo o tem, na kateri zakonik se sklicevati (recimo v primeru klerikov latinskega obreda, ki delujejo v Vzhodnih Cerkvah, ali pa v primeru klerikov vzhodnega obreda, ki delujejo na latinskih območjih), je potrebno s DNV razjasniti, kateri zakonik upoštevati in se nato dosledno ravnati v skladu s to odločitvijo.

b / Kako poteka izvensodni kazenski postopek v skladu z ZCP?

95. Ko ordinarij od DNV prejme nalogo, da izpelje izvensodni kazenski postopek, mora najprej odločiti o tem, če bo sam predsedoval postopku ali bo imenoval svojega delegata, strokovnjaka za kanonsko pravo. Ordinarij lahko celoten postopek prenese nanj ali pa si končno odločitev pridrži zase. Poleg tega mora imenovati dva prisednika, ki njemu ali njegovemu delegatu pomagata v fazi presojanja. Glede njune izbire je lahko koristno, če se ravna po kriterijih, ki so naštetih v kan. 1424 in 1448 § 1 ZCP. Potrebno je imenovati tudi notarja v skladu s kriteriji, kot jih omenja tč. 41. Imenovanje pravdnika ni predvideno.

96. Za omenjena imenovanja se izda odločba. Oficiali morajo priseči, da bodo zvesto opravljali zaupano nalogo in ohranjali tajnost. Izrek prisege se mora priložiti spisom.

97. Nato mora ordinarij (ali njegov delegat) začeti postopek z odločbo o vabljenju obtoženega. Ta odločba mora vsebovati: jasno navedbo kdo je pozvan; kraj in čas v katerem se mora pojaviti; namen, zaradi katerega je pozvan, to je, da se seznaniti z obtožbo (ki jo besedilo odločbe povzame v glavnih točkah) in z ustreznimi dokazi (ki jih v odločbi še ni potrebno naštetih) ter da uporabi pravico do obrambe. Navesti je treba oficiale, ki so odgovorni za postopek.

98. Z novimi normami, objavljenimi leta 2021 (prim. člen 20 § 7 VSZ), je za primer zunaj sodnega postopka v zadevah, pridržanih DNV, izrecno določeno, da ima obdolženec v skladu z določbami kan. 1723 in 1481 § 1-2 ZCP v pomoč odvetnika in/ali zastopnika, ki ga sam izbere ali - če tega ne stori - je določen po uradni dolžnosti. O imenovanju odvetnika in/ali zastopnika mora biti ordinarij (ali njegov delegat) seznanjen pred srečanjem, ko se mu sporočijo obtožbe in dokazi, z ustreznim in verodostojnim pooblastilom za zastopanje v skladu s kan. 1484 § 1 ZCP, z namenom, da je mogoče preveriti ustreznost zahtev, ki jih omenja kan. 1483 ZCP.⁸

99. Če obtoženi zavrne ali zanemari priti, ordinarij (ali njegov delegat) presodi o tem, ali ga bo ponovno pozval.

100. Obtoženca, ki po prvem ali drugem pozivu zavrne ali zanemari priti, se opozori, da postopek teče dalje četudi v njegovi odsotnosti. To je mogoče sporočiti že ob prvem pozivu. Če je obtoženi zanemaril priti ali je poziv zavrnil, se o tem naredi zapisnik in se nadaljuje *ad ulteriora*.

101. Ko nastopi dan in ura srečanja, da se sporočijo obtožbe in dokaze, se obtoženemu in morebitnemu odvetniku, ki ga spremlja, pokaže mapa spisov predhodne preiskave. Opozori se na dolžnost spoštovanja službene tajnosti.

102. Posebej je treba paziti, da se, če je primer povezan z zakramentom sprave, upošteva čl. 4 § 2 VSZ, ki določa, da se obtožencu ne sporoči imena domnevne žrtve, če le-ta ni izrecno soglašala s tem, da se razkrije.

103. Ni obvezno, da sta prisednika navzoča na srečanju, na katerem se sporočijo obtožbe in dokazi.

104. Obtožbe in dokazi se sporočijo z namenom, da se da obtoženemu možnost, da se brani (prim. kan. 1720, tč. 1 ZCP).

105. Z besedo »obtožba« je mišljeno kaznivo dejanje, za katerega domnevna žrtev ali druga oseba zatrjuje, da se je zgodilo, in je rezultat predhodne preiskave. Vložiti obtožbo pomeni torej seznaniti obtoženega s kaznivim dejanjem, ki se mu ga pripisuje, in tem, kar ga kot takega določa (na primer kraj storitve, število in morebitna imena domnevnih žrtev, okoliščine).

106. Z besedo »dokazi« je mišljeno vso gradivo, ki se je zbralo v predhodni preiskavi, in drugo pridobljeno gradivo: predvsem so to zapisniki obtožb domnevnih žrtev, pripadajoči dokumenti (na primer zdravniški izvidi, dopisovanja, tudi elektronska, fotografije, dokazi o nakupih, bančni izpiski), zapisniki izjav morebitnih prič ter tudi morebitna izvedenska mnenja (medicinska – med njimi tudi psihiatrična –, psihološka in grafološka), za katera je tisti, ki je vodil preiskavo, smatral, da jih je potrebno sprejeti ali jih pridobiti. Upoštevati je treba pravila o zaupnosti, ki morebiti veljajo v državni zakonodaji.

107. Celota zgoraj omenjenega so »dokazi«, kajti, četudi so bili ti zbrani v predhodni stopnji postopka, v trenutku, ko se začne izvensodni postopek, samodejno postanejo del dokaznega gradiva.

108. V katerikoli fazi postopka je dovoljeno, da ordinarij ali njegov delegat odredita zbiranje dodatnih dokazov, če se jima to na osnovi rezultatov predhodne preiskave zdi primerno. To je mogoče tudi na zahtevo obtoženega v fazi obrambe. Z ugotovitvami bo obtoženi vsekakor seznanjen med postopkom

⁸ Kan. 1483 ZCP - Zastopnik in odvetnik morata biti polnoletna in na dobrem glasu; odvetnik mora poleg tega biti katoličan, razen če krajevni škof dovoli drugače, in doktor cerkvenega prava ali drugače resnično izveden in potrjen od istega škofa.

samim. Obtoženemu se predstavi vse, kar se je zbralo na zahtevo obrambe. Skliče se novo zasedanje, da se predstavijo obtožbe in dokazov, če so se pojavili novi dokazi obtožb in dokazov. V nasprotnem primeru se to gradivo lahko preprosto razume kot dokazi, ki spadajo k obrambi.

109. Obramba se lahko poda na dva načina: a/ vse kar se je zbralo se predstavi na srečanju in se sprejme s posebno izjavo, ki jo podpišejo vsi navzoči (posebej še: ordinarij ali njegov delegat, obtoženi in morebitni odvetnik, notar); b/ določi se razumen rok, ko se omenjena obramba v pisni obliki posreduje ordinariju ali njegovemu delegatu.

110. Previdno je treba spomniti, da v skladu s kan. 1728 § 2 ZCP obtoženi ni dolžan priznati kaznivega dejanja, niti mu ni mogoče naložiti prisega *de veritate dicenda*.

111. Obramba obtoženega si lahko pomaga z vsemi dovoljenimi sredstvi, kot na primer, da se zaslišijo njegove priče ali se predložijo dokumenti in izvedenska mnenja.

112. Kar zadeva dopustitev teh dokazov (in še posebej pridobivanje izjav morebitnih prič) veljajo diskrecijski kriteriji, ki jih sodniku daje splošno pravo za sporni sodni postopek.⁹

113. Kadarkoli konkreten primer to zahteva, ordinarij ali njegov delegat presodita o verodostojnosti teh, ki sodelujejo v postopku.¹⁰ V skladu s čl. 4 § 2 VSZ pa sta to dolžna storiti glede prijavitelja, kadar je primer povezan z zakramentom sprave.

114. Ker gre za kazenski postopek, ni predvideno, da bi moral prijavitelj v njem sodelovati. Dejansko je svojo pravico uporabil s tem, ko je prispeval svoj del k oblikovanju obtožbe in zbiranju dokazov. Od tega trenutka dalje se z obtožbo ukvarjata ordinarij ali njegov delegat.

c / Kako se zaključi izvensodni kazenski postopek v skladu z ZCP?

115. Ordinarij ali njegov delegat povabi prisednika, da znotraj razumnega časovnega okvirja podata svojo oceno glede dokazov in argumentov obrambe v skladu s kan. 1720, tč. 2 ZCP. Z odločbo ju lahko povabi tudi na skupno srečanje, na katerem se poda takšna ocena. Namen takega srečanja je seveda olajšati analizo, razpravo in debato. Za takšno srečanje, ki je sicer dano na izbiro, a se priporoča, niso predvidene posebne pravne formalnosti.

116. Prisednikoma se pred tem omogoči vpogled v celotno procesno gradivo in se jima da na voljo ustrezen čas za proučitev in osebno oceno. Dobro ju je spomniti na obveznost ohranjanja službene tajnosti.

117. Četudi zakonodaja tega ne predvideva, je koristno, če se mnenje prisednikov zapiše, da se tako tistemu, ki mora pripraviti končno odločbo, to olajša. Tega mnenja, ki je namenjeno presoji ordinarija ali njegovega delegata, ni treba posredovati obtožencu ali njegovemu odvetniku.

⁹ *Ex analogia* kan. 1527 ZCP - § 1. Dokaze katerekoli vrste, ki se zdijo koristni za presojo pravde in so dopustni, je mogoče navajati.

¹⁰ *Ex analogia* kan. 1572 ZCP - Pri ocenjevanju pričevanj naj sodnik, če je potrebno, zahteva spričevala in preudari: 1. kakšen je položaj in kakšna poštenost osebe; 2. ali pričuje iz lastne vednosti, zlasti o tem, kar je sama videla in slišala, ali po svojem mnenju, po govorici ali o tem, kar je slišala od drugih; 3. ali je priča stanovitna in trdna v svojih izjavah, ali nestanovitna, negotova ali omahljiva; 4. ali ima sopriče za pričevanje, ali jo potrjujejo druge sestavine dokazovanja ali ne.

118. Z istim namenom se svetuje, da se, če se ocena glede dokazov in argumentov obrambe podaja na skupnem srečanju, glede mnenj in razprave naredijo zapiski, tudi v obliki zapisnika, ki ga podpišejo vsi sodelujoči. Ti zapiski spadajo pod službeno tajnost in niso javni.

119. Če je kaznivo dejanje zanesljivo ugotovljeno, mora ordinarij ali njegov delegat (prim. kan. 1720, tč. 3 ZCP) izdati odločbo, s katero zaključi postopek, naloži kazen, pokorilo ali pokoro, ki se mu zdi najbolj primerna, da se popravi pohujšanje, vzpostavi pravičnost in storilca poboljša.

120. Ordinarij naj se vedno zaveda, da mora, če želi naložiti trajno zadostilno kazen, v skladu s čl. 19 § 2 VSZ pridobiti pooblastilo DNV. Samo v takih primerih gre za odstopanje od prepovedi z odločbo nalagati trajne kazni (glej kan. 1342 § 2 ZCP). Če se izreče trajna kazen, mora biti v odločbi izrecno navedeno pooblastilo, ki ga je prejel od DNV.

121. Seznam trajnih kazni je izključno ta, ki je določen v kan. 1336 § 2–5 ZCP,¹¹ z navodili, ki so omenjena v kan. 1337 in 1338 ZCP.¹²

122. Ker gre za izvensodni postopek, je treba spomniti, da kazenska odločba ni sodba, ki se izda le ob zaključku sodnega postopka, četudi – kakor sodba – nalaga kazen.

123. Ta kazenska odločba je osebni akt ordinarija ali njegovega delegata in ga prisednika ne podpišeta, potrdi pa ga notar.

124. Poleg splošnih formalnosti glede vsake odločbe (prim. kan. 48–56 ZCP) mora kazenska odločba v glavnih točkah povzeti temeljne elemente obtožbe in poteka postopka, predvsem pa vsaj kratko izpostaviti razloge, na katerih je odločitev osnovana, tako v pravu (našteti kanone, na katerih je odločitev osnovana – na primer te, ki opredeljujejo kaznivo dejanje, ki opredeljujejo morebitne ublažitve, oprostitev ali obremenitve in – vsaj v bistvenem pravno logiko, ki je privedla do odločitve za njihovo uporabo) kot v dejstvu.

¹¹ Kan. 1336 ZCP - § 1. Zadostilne kazni, ki lahko zadenejo storilca kaznivega dejanja za stalno, za vnaprej določen ali za nedoločen čas, so poleg tistih, ki jih je morda določil zakon, tele naštete v §§ 2-5 § 2. Odredba: 1. prebivati v določenem kraju ali na določenem ozemlju; 2. plačati globo ali denarni znesek za namene Cerkve v skladu s predpisi, ki jih je določila škofovska konferenca. § 3. Prepoved: 1. prebivati na določenem kraju ali ozemlju; 2. povsod ali na določenem kraju ali ozemlju ali zunaj njih izvajati vsa ali nekatera opravila, naloge, službe ali funkcije ali le nekatera dela, ki so povezana z opravili ali nalogami; 3. opraviti vsa ali nekatera dejanja svetega reda; 4. opraviti vsa ali nekatera dejanja vodstvene oblasti; 5. uveljavljati kakršne koli pravice ali privilegije ali uporabljati znamenja ali nazive; 6. imeti aktivni ali pasivni glas na kanoničnih volitvah in sodelovati s pravico glasovanja na cerkvenih svetih in kolegijih; 7. nositi cerkveno ali redovno obleko. § 4. Odvzem: 1. vseh ali nekaterih služb, opravil, nalog ali funkcij ali le nekaterih nalog, ki so neločljivo povezane s službami ali opravili; 2. pravice spovedovati ali pridigati; 3. poverjene vodstvene oblasti; 4. določenih pravic ali privilegijev, znamenj ali nazivov; 5. vseh ali samo nekaterih cerkvenih prihodkov v skladu s predpisi, ki jih določi škofovska konferenca, brez poseganja v določbo kan. 1350, § 1. § 5. Odslovitev iz kleriškega stanu.

¹² Kan. 1337 ZCP - § 1. Prepoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju more zadeti tako klerike kakor redovnike; zapoved bivanja pa svetne klerike in, v mejah konstitucij, redovnike. § 2. Da se naloži zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju, je potrebna privolitev ordinarija tistega kraja, razen če gre za dom, namenjen tudi izven škofijskim klerikom, da bi delali pokoro ali se poboljšali. Kan. 1338 ZCP - § 1. Zadostilne kazni, ki so naštete v kan. 1336, nikoli ne zadenejo oblasti, služb, nalog, pravic, privilegijev, pooblastil, ugodnosti, naslovov in častnih znamenj, ki niso pod oblastjo predstojnika, ki kazen nalaga. § 2. Odvzem svetega reda ni mogoč, pač pa samo prepoved izvrševati jo ali nekatera njena dejanja; prav tako ni mogoč odvzem akademskih naslovov. § 3. Glede prepovedi, ki jo omenjene v kan. 1336, § 3, se je treba ravnati po določbi, ki je dana v kan. 1325, § 2 glede cenzur. § 4. Samo zadostilne kazni, ki so kot prepovedi naštete v kan. 1336, § 3, so lahko vnaprej izrečene kazni ali druge, ki se lahko določijo z zakonom ali ukazom. § 5. Prepovedi, ki jih omenja kan. 1336, § 3 niso nikoli pod kaznijsko ničnosti.

125. Obrazložitev v dejstvu je seveda najzahtevnejša, saj mora avtor odločbe predstaviti razloge, na podlagi katerih je, primerjajoč osnovo za obtožbo in izjave obrambe (kar mora v svoji obrazložitvi povzeti), prišel do gotovosti glede storitve ali nestoritve kaznivega dejanja oziroma do nezadostne moralne gotovosti.

126. Ker vsi kanonskega prava in njegovega strokovnega izrazoslovja natančno ne poznajo, mora kazenska odločba, prej ko bi se ukvarjala z natančno terminologijo, vsebovati predvsem pojasnilo obrazložitve za odločitev. Če je potrebno, se lahko za pomoč zaprosi kompetentne osebe.

127. Celotno odločbo (in ne le sklep) je treba vročiti na predviden zakonit način (prim. kan. 54–56 ZCP)¹³ in v pravi obliki.

128. V vsakem primeru je potrebno verodostojno kopijo procesnih aktov (če že niso bili posredovani) in vročene odločbe poslati DNV.

129. Če DNV odloči, da izvensodni kazenski postopek zadrži zase, bo izpolnjevanje vsega od tč. 91 naprej seveda izpeljala sama, upošteva pravico, da za sodelovanje zaprosi nižjo stopnjo, v kolikor bi bilo potrebno.

d / Kako poteka izvensodni kazenski postopek v skladu z ZKVC?

130. Kot je omenjeno v tč. 94, izvensodni kazenski postopek v skladu z ZKVC poteka z nekaterimi lastnimi posebnostmi tega prava. Da se doseže večja jasnost in da se izognemo ponavljanju, se navajajo le naslednje posebnosti: predvsem zato, da se doseže doslej opisana praksa in v edinosti z ZCP, je treba izvesti prilagoditve, ki sledijo.

131. Predvsem je treba spomniti, da se natančno izpolni vse kar zahteva kan. 1486 ZKVC, da bo odločba s katero se naloži kazen veljavna.

132. V skladu z ZKVC v izvensodnem kazenskem postopku niso navzoči prisedniki, temveč je obvezno navzoč pravdnik.

133. Na srečanju, ko se sporočijo obtožbe in dokazi morata biti obvezno navzoča pravdnik in notar.

134. Sporočanje obtožb in posledično sam zagovor morata biti v skladu s kan. 1486 § 1, tč. 2 ZKVC, le v ustni obliki. To pa ne izključuje, da se zagovor lahko poda tudi v pisni obliki.

¹³ Kan. 54 ZCP - § 1. Odločba, katere izvršitev se poveri izvršilcu, učinkuje od trenutka izvršitve; sicer pa od trenutka, ko se sporoči osebi po odredbi tistega, ki je odločbo izdal. § 2. Da je mogoče vztrajati pri odločbi, jo je treba po določbi prava vročiti z zakonito listino. Kan. 55 ZCP - Kadar zelo tehten razlog ovira izročitev pisanega besedila odločbe, velja, da je odločba vročena, če se naslovniku pred notarjem ali dvema pričama prebere in se o tem naredi zapisnik, ki ga vsi navzoči podpišejo; velja pa predpis kan. 37 in 51. Kan. 56 ZCP - Odločba velja za vročeno, če tisti, ki mu je namenjena in je bil pravilno povabljen, da odločbo sprejme ali jo posluša, brez upravičenega razloga ne pride ali noče podpisati.

135. S posebno pozornostjo je na podlagi resnosti kaznivega dejanja treba premisliti ali so kazni, omenjene v kan. 1426 § 1 ZKVC resnično ustrezne za doseganje kar je predvideno v kan. 1401 ZKVC. Pri odločitvi glede kazni, ki se bo izrekla se upoštevata kann. 1429¹⁴ in 1430¹⁵ ZKVC.

136. Hierarh ali njegov pooblaščenec se v skladu s čl. 19 § 2 VSZ zaveda, da so ukinjene prepovedi, ki so omenjene v kan. 1402 § 2 ZKVC. Lahko pa z odločbo, po predhodnem pooblastilu DNV, ki ga zahteva čl. 19 § 2 VSZ, naloži trajno zadostilno kazen. Podelitev predhodnega mandata od DNV mora biti izrecno navedena v odločbi.

137. Za izdajo kazenske odločbe veljajo enaka merila, ki so navedena v tč. 119 – 126.

138. Sporočilo se potem izda v skladu s kan. 1520 ZKVC in mora biti v ustrezni obliki.

139. Pri vsem, kar doslej ni bilo omenjeno, se upošteva kar je zapisano za izvensodni kazenski postopek v skladu z ZCP, kakor tudi za morebitni postopek, ki poteka na DNV.

e / Ali spada kazenska odločba pod papeško tajnost?

140. Kot je bilo že omenjeno (prim. tč. 47), spadajo postopkovni dokumenti in rzsodba pod službeno tajnost. Na to se smejo nenehno sklicevati vsi, ki sodelujejo pri postopku, v kakršni koli vlogi.

141. Kazenska odločba se v celoti sporoči obtožencu. Sporočilo se posreduje njegovemu zastopniku, če si ga je izbral.

VII. Kaj se lahko zgodi, ko se konča kazenski postopek?

142. Glede na vrsto postopka, ki se izvaja, obstajajo različne možnosti za tiste, ki so nastopili kot stranke samega postopka.

143. Če je postopek potekal v skladu s čl. 26 VSZ, priziv na odločitev rimskega papeža ni možen (prim. Kan. 333 § 3 ZCP in 45 § 3 ZKVC).

144. Če je potekal kazenski sodni postopek, so možne pritožbe, kot jih predvidi zakonodaja in sicer ničnostna pritožba, *restitutio in integrum* in priziv.

145. V skladu s čl. 16 § 3 VSZ, je DNV edino drugostopenjsko sodišče kamor se lahko vloži priziv.

146. Za priziv se sledi zakonodajnim določbam in se natančno upošteva, da čl. 16 § 2 VSZ spreminja čas za vložitev priziva in določa rok enega meseca, ki se šteje v skladu z določbami kan. 202 § 1 ZCP in 1545 § 1 ZKVC.

¹⁴ Kan. 1429 ZKVC - § 1. Prepoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju more zadeti samo klerike ali redovnike ali člane družb skupnega življenja; zapoved resničnega bivanja na določenem kraju ali ozemlju vpliva le na klerike, ki pripadajo eparhiji, z upoštevanjem pravic ustanov posvečenega življenja. § 2. Da se naloži zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju je potrebno soglasje hierarha tistega kraja, razen če je dom ustanove posvečenega življenja papeškega ali patriarhalnega prava, tudi v tem primeru je potrebno soglasje pristojnega predstojnika, razen če gre za dom, namenjen klerikom več eparhij, da bi delali pokoro ali se poboljšali.

¹⁵ Kan. 1430 ZKVC - § 1. Kazenski odvzemi lahko zadenejo samo oblasti, službe, služenja, naloge, pravice, privilegije, pooblastila, ugodnosti, naslove, častna znamenja, ki so pod oblastjo tistega, ki kazen nalaga ali hierarha, ki je kazenski postopek uvedel ali to storil z odločbo; enako velja za kazensko premestitev v drugo službo. § 2. Odvzem oblasti svetega reda ni mogoč, pač pa samo prepoved izvrševati vsa ali nekatera dejanja v skladu s splošnim pravom; prav tako ni mogoč odvzem akademskih naslovov.

147. Če je potekal izvensodni kazenski postopek, se daje možnost, da se zoper sklepno odločbo vložijo pritožbe v skladu s pogoji, ki jih dopušča zakonodaja, oziroma kann. 1734 ZCP in 1487 ZVC (prim. tč. VIII).

148. Prizivi in pritožbe imajo po kann. 1353 ZCP in 1319 in 1487 § 2 odložilni učinek glede na kazen.

149. Ker je bila kazen odpravljena in se je postopek vrnil v neko podobno fazo tej predpostopkovni, ostanejo v veljavi previdnostni ukrepi z enakimi opozorili in postopki kot v tč. 58 – 65.

VIII. Kaj narediti v primeru pritožbe zoper kazensko odločbo?

150. Zakonodaja glede na oba zakonika določa različne načine.

a / Kaj predvideva ZCP v primeru pritožbe zoper kazensko odločbo?

151. Kdor se namerava pritožiti zoper kazensko odločbo v skladu s kan. 1734 ZCP mora najprej samega izdajatelja (ordinarija ali njegovega pooblaščenca) v roku desetih uporabnih dni, odkar je bila zakonito sporočena, prositi za popravek ali preklic.

152. Izdajatelj, po kan. 1735 ZCP lahko v tridesetih dneh od prejema vloge odgovori tako, da popravi svojo odločbo ali zavrne vlogo. Prav tako ima pravico, da na noben način ne odgovori.

153. Proti popravljeni odločbi, zavrnitvi prošnje ali molku izdajatelja se lahko pritožnik obrne na kongres DNV neposredno ali po izdajatelju odločbe (prim. kan. 1737 § 1 ZCP) ali po zastopniku, v predpisanem času petnajstih uporabnih dni, po določbi kan. 1737 § 2 ZCP¹⁶.

154. Če je bila hierarhična pritožba poslana izdajatelju odločbe, jo mora nemudoma posredovati DNV (prim. kan. 1737 § 1 ZCP). Po tem (pa tudi če je bila pritožba vložena neposredno v DNV) mora izdajatelj odločbe počakati na morebitna navodila ali zahteve od DNV, ki ga bo obvestila o rešitvi pritožbe.

b / Kaj predvideva ZKVC v primeru pritožbe zoper kazensko odločbo?

155. ZKVC zagotavlja enostavnejši postopek kot ZCP. Skratka, kan. 1487 § 1 ZKVC določa le, da se pritožba na DNV pošlje v desetih uporabnih dneh od prejema sporočila.

156. Izdajatelj odločbe v tem primeru ne sme storiti ničesar, razen da čaka na navodila ali zahteve DNV, ki ga bo v vsakem primeru obvestila o rešitvi pritožbe. Če pa gre za ordinarija, se mora seznaniti z odložilnimi učinki pritožbe, ki jih omenja tč. 148.

IX. Je karkoli takega, na kar je treba biti vedno pozoren?

157. Dokler obstaja *notitia de delicto*, ima obtoženi pravico vložiti prošnjo, da se mu podeli spregled od vseh pravic, ki so povezane z njegovim kleriškim stanom, vključno s celibatom in v tej povezavi tudi od morebitnih redovnih zaobljub. Ordinarij ali hierarh ga mora o tej pravici jasno obvestiti. Če se klerik odloči, da bo izkoristil to možnost, mora napisati posebno prošnjo, naslovljeno na papeža in se predstaviti ter na kratko navesti razloge, zaradi katerih to prosi. Prošnja mora biti zelo jasna in podpisana od prosilca. Prošnja se posreduje DNV, skupaj z mnenjem ordinarija ali hierarha. DNV ga

¹⁶ Kan. 1737 § 2 ZCP - Pritožbo je treba vložiti v nepodaljšljivem roku petnajstih uporabnih dni, ki [...] tečejo po določbi kan. 1735.

nato posreduje naprej in – če papež sprejme prošnjo – ordinariju ali hierarhu posreduje reskript o spregledu in ga prosi, da to zakonito sporoči prosilcu.

158. Zoper odločbe, ki jih hierarhično izda kongres DNV na podlagi št. 153 in 155 ali na podlagi kan. 1720, tč. 3 ZCP ali 1486 § 1, tč. 3 ZKVC ob koncu izvensodnega kazenskega postopka, je mogoče vložiti pritožbo v skladu s čl. 24 VSZ.¹⁷ Za dopustnost mora pritožba jasno opredeliti *petitum* in navesti razloge *in iure – in facto* na katerih temelji. Vlagatelj si mora vedno postaviti odvetnika, ki mu pri tem pomaga. Pritožbo je treba vložiti neposredno pri DNV.

159. Če se je škofovska konferenca že odzvala na povabilo DNV leta 2011 in ima napisane lastne smernice glede ravnanja v primerih spolne zlorabe mladoletnikov, je treba to besedilo upoštevati.

160. Včasih se zgodi, da se *notitia de delicto* nanaša na že pokojnega klerika. V tem primeru ni mogoče začeti nobenega kazenskega postopka.

161. Če je obdolženi klerik med predhodno preiskavo umrl, ne bo mogoče začeti novega kazenskega postopka. Ordinariju ali hierarhu se priporoča, da kljub temu to sporoči DNV.

162. Če obdolženi klerik umre med kazenskim postopkom, se o tem obvesti DNV.

163. Če je v fazi predhodne preiskave obdolženi klerik izgubil kanonični stan, na osnovi spregleda ali kazni, ki se mu je naložila v drugem postopku, potem ordinarij ali hierarh presodi, če je zaradi pastoralne ljubezni in zahteve po pravičnosti do domnevnih žrtev primerno, da se nadaljuje s predhodno preiskavo. Če se to zgodi po tem, ko kazenski postopek že teče, se ga lahko še vedno izpelje, če ne iz drugega razloga, kot da se določi odgovornost za domnevno kaznivo dejanje in da se domnevno naloži kazen. Pri tem je treba spomniti, da je za *delictum gravius* pomembno to, da je bil obtoženi klerik v času domnevnega kaznivega dejanja, ne pa v času postopka.

164. Ob upoštevanju določb čl. 28. VSZ pristojna cerkvena oblast (ordinarij ali hierarh) na primeren način obvesti domnevno žrtev in obtoženega, kadar to sama zahtevata, o posameznih fazah postopka, pri čemer poskrbi, da se ne razkrijejo podatki, za katere velja papeška ali službena tajnost in katerih razkritje bi lahko škodovalo tretjim osebam.

* * *

To *Vodilo* ne želi nadomestiti izobraževanja tistih, ki delajo na področju kanonskega prava, zlasti kar zadeva kazenske in postopkovne zadeve. Le temeljito poznavanje zakonov in njegovih namenov bo lahko resnično služilo resnici in pravičnosti, ki se jo bo s posebno pozornostjo iskalo v zadevah *delicta graviora*. Te povzročajo cerkvenemu občestvu globoke rane.

¹⁷ Čl. 24 VSZ - § 1. Zoper posamezne upravne akte Kongregacije za nauk vere v primeru kaznivih dejanj, ki so pridržana, imata pravdnik dikasterija in obtoženec pravico do pritožbe v nepodaljšljivem roku šestdesetih uporabnik dni na isto kongregacijo, ki presodi o utemeljenosti in zakonitosti, brez možnosti vsake nadaljnje pritožbe po čl. 123 apostolske konstitucije Pastor Bonus. § 2. Za vložitev pritožbe iz čl. 1. si mora obdolženec pod kaznijo nedopustnosti pritožbe vedno pomagati z odvetnikom, ki je vernik in ima ustrezna pooblastila in doktorat ali vsaj magisterij iz kanonskega prava. § 3. Da je pritožba iz § 1. dopustna, mora biti v njej jasno naveden *petitum* in vsebovati razloge *de iure* in *de factum*, na katerih temelji.